

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**РОЛЯТА НА ОМБУДСМАНА И
ПРОТИВОДЕЙСТВИЕТО НА КОРУПЦИЯТА В
БЪЛГАРИЯ**

Военна академия „Георги С. Раковски“,

8 ноември 2017 г.

Омбудсман на Република България

„Народното събрание избира омбудсман, който се застъпва за правата и свободите на гражданите“

Конституция на Република България

Институцията Омбудсман

- Създадена 2005 г., след приемане на Закона за омбудсмана от Народното събрание
- Независим конституционен орган с мандат 5 години
- Омбудсмани на Република България
  - Г-н Гиньо Ганев, 2005-2010 г.
  - Г-н Константин Пенчев, 2010-2015 г.
  - Г-жа Мая Манолова, 20.10.2015 г.

Нормативна уредба

- Конституция на Република България
- Закон за омбудсман – урежда правното положение, организацията и дейността на омбудсмана
- Правилник за организацията и дейността на омбудсмана – урежда:
  - Организацията и дейността на омбудсмана и неговата администрация
  - Редът за приемане и разглеждане на жалби и сигнали
  - Осъществяването на функциите на Национален превантивен механизъм
  - Извършването на проверки по инициатива на омбудсмана
  - Посредничеството и отправянето на предложения и препоръки
- Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи

Правомощия на омбудсмана

- Прави предложения и препоръки, включително за промени в нормативната уредба, за отстраняване на нарушения на правата и свободите на гражданите
- Отправя предложения до Народното събрание и Министерския съвет за ратифициране на международни актове в областта на правата на човека
- Сезира Конституционния съд с искане за произнасяне за конституционосъобразност на закон
- Сезира върховните съдилища при установяване на противоречива съдебна практика
- Специфични правомощия – защитава правата на децата
- Национален превантивен механизъм по Факултативния протокол към Конвенцията на ООН против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание

ПРИНЦИПИ НА ДОБРОТО УПРАВЛЕНИЕ

Основните принципи на добро управление са изведени в редица документи и актове на Съвета на Европа, Европейския съюз и ООН и включват:

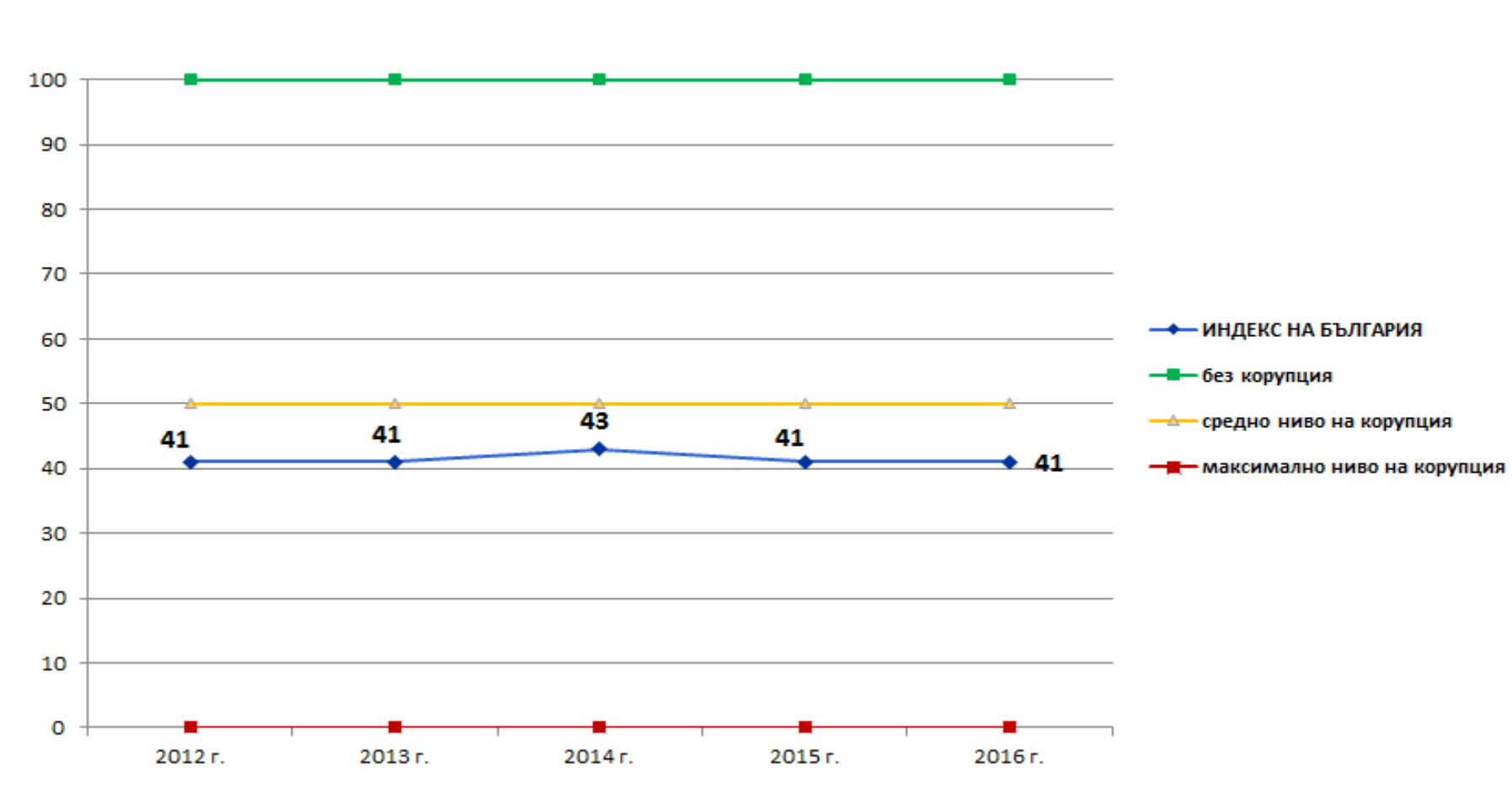
- Върховенство на закона, НО и върховенство на правата на гражданите.
- Прозрачност и ефикасност на администрацията на всички нива.
- Отчетност на държавните и общинските органи.
- Гаранции за реално гражданско участие в процеса на вземане на решения.
- Равни възможности и приобщаване на уязвимите групи.

СЛАЙДОВЕ ЗА TRANSPARENCY INTERNATIONAL

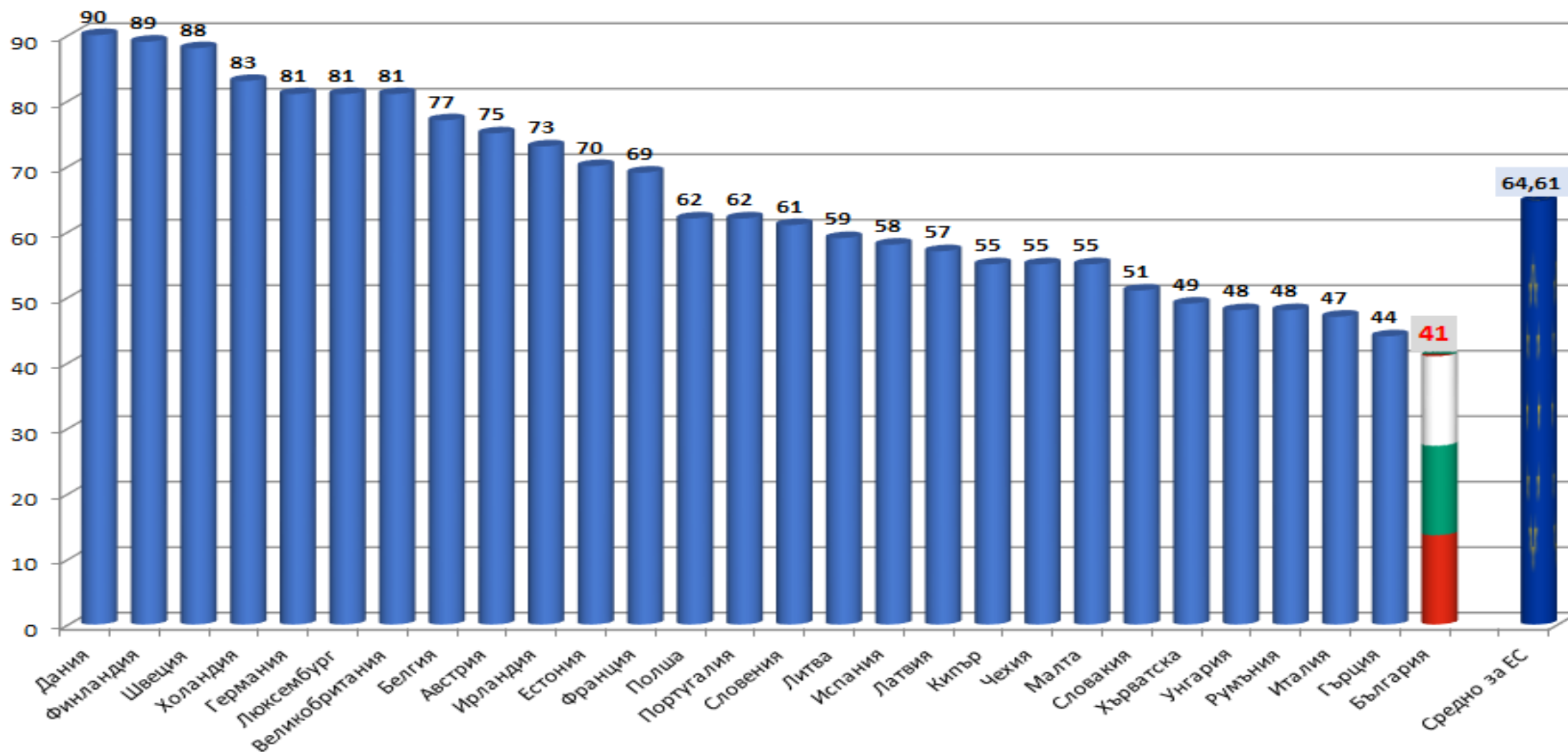
Индекси за възприятие на корупцията за България 2012-2016

Класация на държавите – членки на ЕС

Индекс за възприятие на корупцията 2016 г.

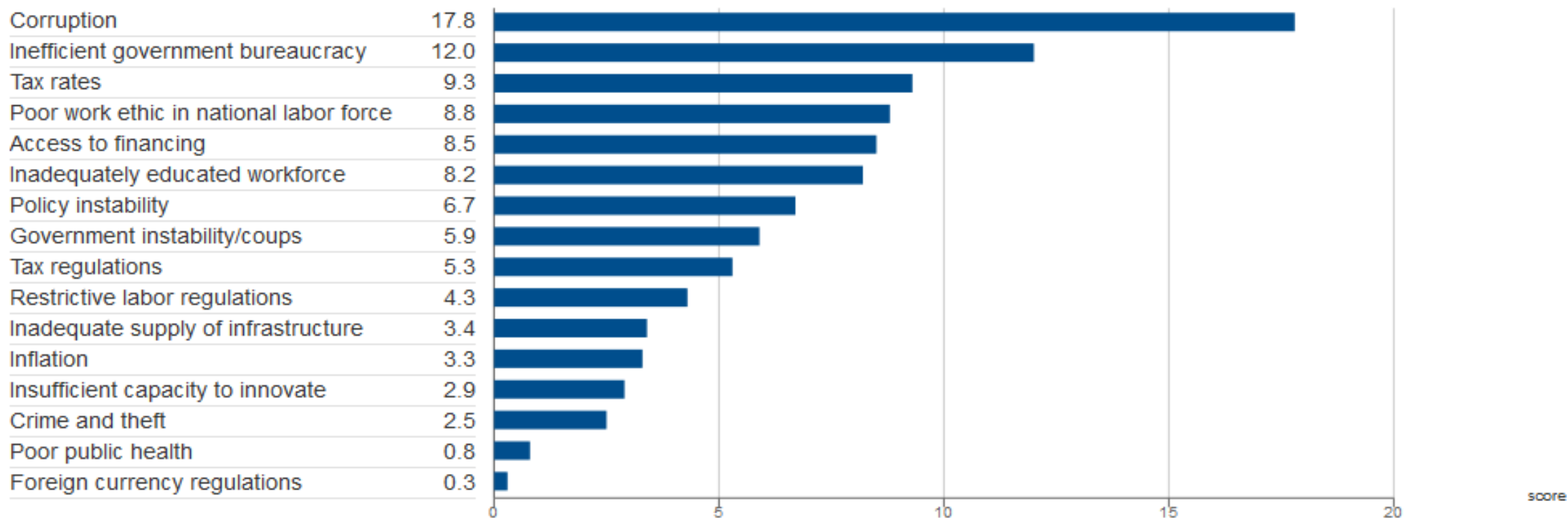

Индекс на Световния икономически форум 2017- 2018 г.

Most problematic factors for doing business

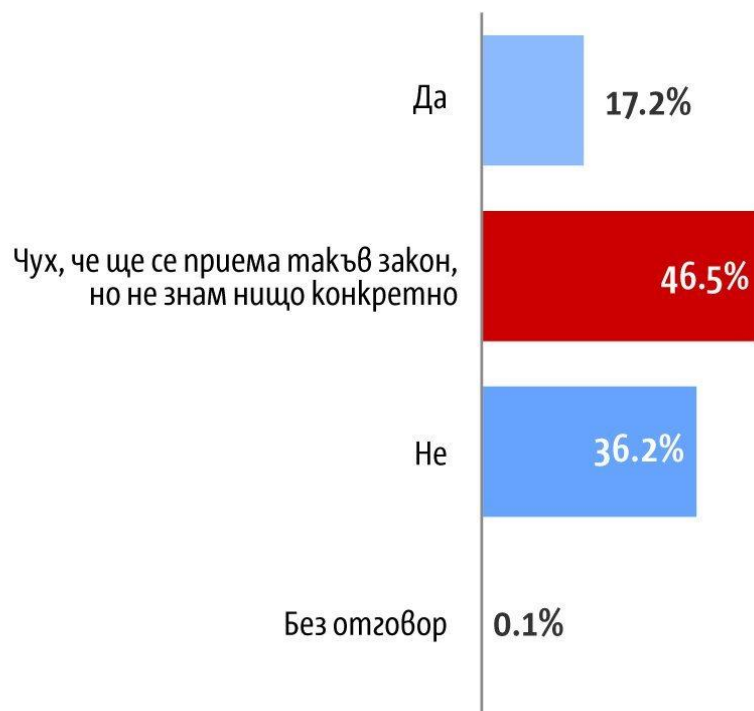
Note: From the list of factors, respondents to the World Economic Forum's Executive Opinion Survey were asked to select the five most problematic factors for doing business in their country and to rank them between 1 (most problematic) and 5. The score corresponds to the responses weighted according to their rankings.

Проучване на „Алфа Рисърч“, септември 2017 г.

ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРИЕМАНЕТО НА ЗАКОН ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА ПО ВИСОКИТЕ ЕТАЖИ НА ВЛАСТТА

СЛЕДИТЕ ЛИ ТЕМАТА ЗА ПРИЕМАНЕТО НА ЗАКОН ЗА БОРБА
С КОРУПЦИЯТА ПО ВИСОКИТЕ ЕТАЖИ НА ВЛАСТТА

ПРИ КОЙ ОТ СЛЕДНИТЕ ВАРИАНТИ СМЯТАТЕ, ЧЕ ЕДИН
СПЕЦИАЛЕН ОРГАН БИ ДЕЙСТВАЛ ПО-ЕФЕКТИВНО

Корупцията руши доверието на гражданите в институциите

- Високото ниво на корупция подкопава доверието на българските граждани към институциите.
- Данните от последното проучване на „Алфа рисърч“ за нагласите през месец септември сочат, че основните причини, които рушат доверието към властите, са:
  - Липсата на резултати в битката с корупцията
  - Престъпността
  - Несигурността
- Почти половината от анкетираните изобщо не вярват, че в България (независимо кой управлява), борбата с корупцията по високите етажи на властта е желана и възможна.

Ролята на бизнеса и гражданското общество за борбата с корупцията

- При корупционните престъпления винаги има две страни и бизнесът и гражданите също трябва да спазват принципите на почтеност.
- Ролята на гражданите, медиите, а и на Омбудсмана е да създадат **атмосфера на нулева толерантност** към всяка проява на корупция и шуробаджанащина.
- Корупцията на пръв поглед е престъпление, което няма конкретна жертва, всеки, който участва в корупционно престъпление получава нещо и няма интерес да говори или да информира институциите за случилото се.
- Истината, обаче е, че корупцията ограбва хората чрез милиардите, които се присвояват и, които изтичат в частни джобове, вместо да бъдат инвестирани в социални или здравни услуги, например.

Външният натиск за реформи

- **Механизъм за сътрудничество и проверка (CVM)**
- България и Румъния са двете единствени държави в ЕС, които са наблюдавани от 2007 г. от страна на Европейската комисия за напредъка по отношение на борбата с корупцията и реформата в съдебната система. А България е допълнително наблюдавана и по отношение на организираната престъпност.
- В момента България получава годишни доклади с конкретни препоръки по всяка от трите наблюдавани области.
- В контекста на това наблюдение и, надяваме се не само заради него, правителството предприе и конкретната мярка, която е на дневен ред днес – приемането на антикорупционен закон и създаването на единен орган за противодействие на корупцията.

Антикорупционен закон

- Създаване на Комисия за противодействие на корупцията:
  - Независима, равно отдалечена от останалите власти и гаранциите за независимост трябва да бъдат записани в закона;
  - Експертен и политически неутрален орган;
  - Мощен инструмент за налагане на почтеност и превенция на корупционните практики в администрацията и сред лицата, заемащи висши държавни длъжности;
  - Разумният баланс между общественения интерес от борбата с корупцията и защитените от Конституцията и от КЗПЧОС основни права и свободи.

Противодействие на корупцията и защита на основните права на човека

- Законът за противодействие на корупцията трябва да съдържа сериозни гаранции за защита на основни права на човека.
- Проверките за почтеност, могат също да доведат до ограничаване на основни права на човека по недопустим начин:
  - Нарушения на чл. 6 от ЕКПЧ - право на справедлив процес;
  - Нарушения на чл. 8 от ЕКПЧ - право на личен и семеен живот;
  - Нарушения на чл. 1 от Протокол №1 към ЕКПЧ – право на собственост.

Противодействие на корупцията и защита на основните права на човека (2)

- Гаранции за правата на гражданите при използване на СРС или подобни на тях средства за събиране на информация при проверките за почтеност.
- Делото Екимджиев и „Асоциация за Европейска интеграция и права на човека“ срещу България: заради липсата на надежден контрол върху събраната от СРС информация, ЕСПЧ прие, че всяко лице, под юрисдикцията на Република България, е потенциална жертва на нарушение на правото му на личен живот и на неприкосновеността на кореспонденцията.
- В България периодично избухват скандали, свързани с изтичане на класифицирана информация и със злоупотреби със СРС.

Противодействие на корупцията и защита на основните права на човека (3)

- Необходимо е внимателно обмисляне на Глава девета от проектозакона, озаглавена „Противодействие на корупцията чрез разкриване на прояви на лица, заемащи висши публични длъжности“, където е регламентирана оперативно-издирвателна дейност в широк спектър, включително тайно следене на лица посредством различни оперативни способности.
- Тази дейност на Комисията дублира оперативно-издирвателната дейност, присъща на полицията и на ДАНС.
- Създават се репресивни функции на този нов орган, с неясна цел и без създаването на гаранции за защита на основните права на гражданите, има съмнение за съответствието на тези разпоредби с Конституцията и ЕКПЧ.
- Опасността от създаването на „платени доносници“.
- Репресията срещу корупцията в демократичните държави се осъществява чрез полицията, прокуратурата и съда.
- Създаването на паралелни структури със същите правомощия е опасно за демократичното общество, правовата държава и върховенството на закона.

Антикорупционни действия на омбудсмана

- Омбудсманът е медиатор (посредник) между гражданите и институциите. Получава сигнали за нарушения от гражданите и настоява пред институциите за тяхното разглеждане и ефективни проверки.
- Следи за резултатите от проверките и недопускане на повторни нарушения на права на гражданите от страна на администрацията.
- Препоръки до институциите в случаи на лоша администрация.
- „Косвена законодателна инициатива“ – омбудсманът няма право на пряка законодателна инициатива, но може да използва правомощията си за да предложи промени в закони, за които е установено, че не работят или нарушават правата на гражданите. Основание за това са сигналите и оплакванията на гражданите и необходимостта те да достигат до институциите и да бъдат взети предвид.
- Примери: промените за ЧСИ и арбитражите в защита на потребителите.

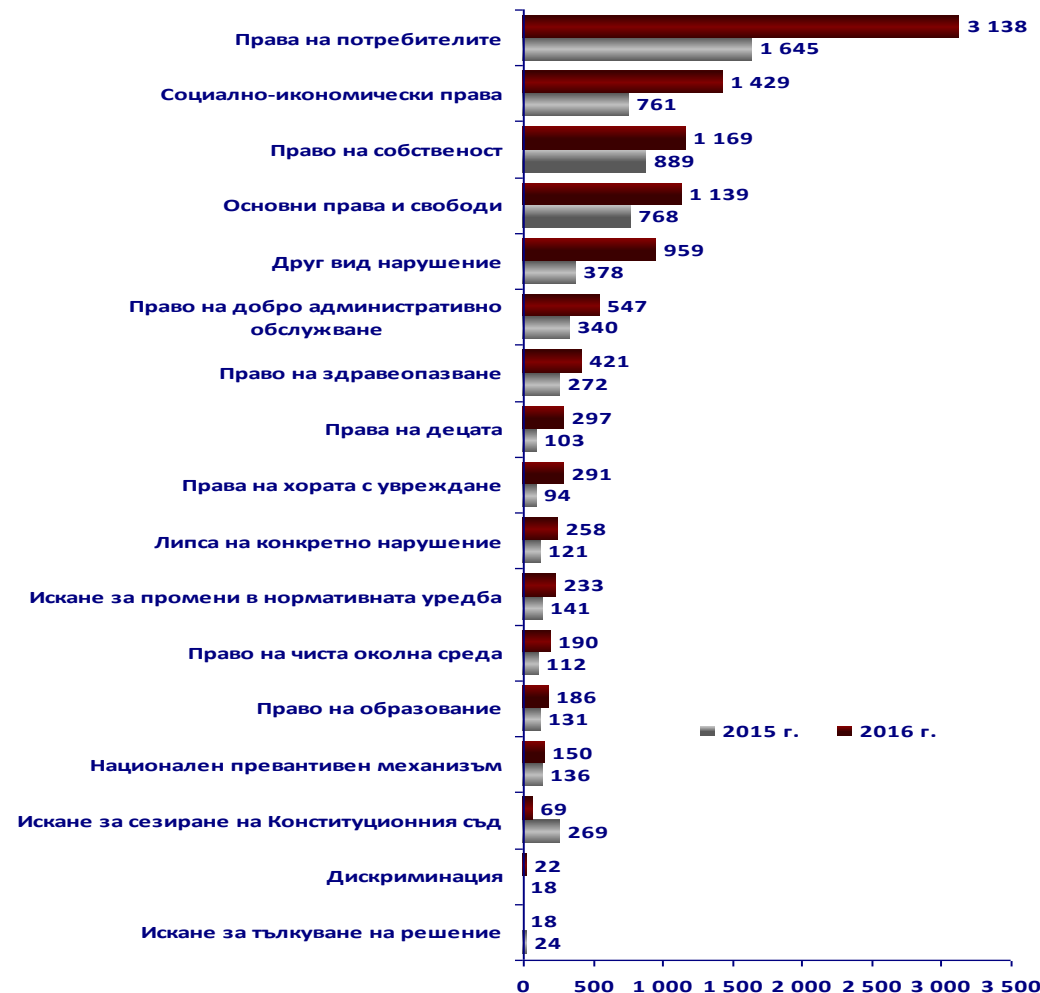
Статистика на Омбудсмана

Статистика на омбудсмана		
	2015 г.	2016 г.
Брой, постъпили жалби	6 202	10 640
Допустими:	3 752	7 448
Препоръка	534	840
Становище	2 491	5 176
Даден съвет	552	985
Посредничество	254	447
Недопустими:	1 466	2 227

Всяка втора препоръка през 2016 г. е била приета

Броят на жалбите до момента през 2017 г. е 10 949

Брой постъпили жалби по вид нарушения през 2015 и 2016 г.

Омбудсманът – коректив на лошата администрация (1)

- Законът пряко не възлага на омбудсмана функции по противодействие на корупцията, но неговите усилия да бъде коректив на лошата администрация неизменно са свързани и с процеса на осигуряване на чиста от корупция среда за гражданите.
- Лошата администрация създава непрозрачна, непредсказуема и безотчетна среда, в която са налице условия за разгръщане на корупционни практики.
- До омбудсмана често достигат сигнали за конфликт на интереси, за решения, в ущърб на обществения интерес, за непрозрачно разходване на публични средства.

Омбудсманът – коректив на лошата администрация (2)

- Нарушенията на правата на гражданите причинени от корупционни практики, защото и „дребната“ и „голямата“ корупция накърняват сериозно всички категории права на човека
- Нарушенията на икономическите и социалните права често са най-видими, но не по-малко тежки са последиците от корупцията върху политическите, гражданските и културните права
- Корупцията нарушава всички права, включително:
  - правото на здравословна среда,
  - правото на образование,
  - правото на личен живот,
  - свободата на изразяване,
  - правото на живот.

Адрес: София 1202, ул. Георг
Вашингтон № 22
Тел.: 02/81-06-955; 02/980-95-10; факс:
02/81-06-963
ел. поща: priemna@ombudsman.bg
www.ombudsman.bg

Project Finance | Омбудсман на Републ | +

← → ↻ | ombudsman.bg

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

подай жалба онлайн

начало | за омбудсмана | новини | нормативна уредба | добро управление | национален превантивен механизъм | библиотека | екип | контакти

Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“

Националната кампания „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“ се провежда под патронажа на омбудсмана на Република България Мая Манолова. Инициативата е насочена към традиционно най-бедните членове на обществото ни – поколенията на нашите родители, българските пенсионери.

[виж повече >](#)

- Какво е омбудсманът?
- Кой може да се обърне към омбудсмана?
- Как мога да се обърна към омбудсмана?
- По какви въпроси може да ми помогне омбудсманът?
- Може ли омбудсманът да отмени административен акт или съдебно решение?
- По какви въпроси омбудсманът не може да се намеси?
- ОТВОРЕНА ТЕМАТИЧНА ПРИЕМНА НА ОМБУДСМАНА МАЯ МАНОЛОВА ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ С „ТОПЛОФИКАЦИЯ“

Новини

- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Омбудсманът Мая Манолова прие детския омбудсман на Норвегия г-жа Ан Линдбоу и посланика на Кралство Швеция у нас Н. Пр. Луиз Бергхолм
- Омбудсманът Мая Манолова стартира кампанията „Великден за всеки“ – „Дари празник за баба и дядо“
- Заместник-омбудсманът Дяна Ковачева: Политиката за подкрепа на семейството е неефективна
- Омбудсманът посрещна делегация от Турция по проекта „Отключи богатствата“
- Омбудсманът Мая Манолова представя кампанията „Великден за всеки“
- Мая Манолова с препоръка до здравния министър Петър Москов да чуе лекарското съсловие

Последни становища и искания до

12:54
6.4.2016 г.